

Rekommendation för hälsokontroll avseende tuberkulos inför arbete eller studier/praktik inom hälso- och sjukvård, kommunal vård och omsorg samt förskoleverksamhet

Syfte

Enligt [”Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos – hälsokontroll, smittspårning, behandling av latent infektion och vaccination”](#) publicerat av Folkhälsomyndigheten 2017 *bör en riktad hälsokontroll avseende tuberkulos utföras vid utbildning eller före anställning om tuberkulos hos den anställde innebär särskilda risker för andra personer.*

Omfattning

Rekommendationen gäller personer som exempelvis skall börja studera eller arbeta inom hälso- och sjukvård, kommunal vård och omsorg samt förskoleverksamhet. Hälsokontrollen bör genomföras inför varje ny arbetsplats, detta gäller särskilt dem som har vistats i högriskländer.

Lokala rutiner utformas av respektive arbetsgivare gällande

- vem som skickar ut, tar emot och bevarar [hälsodeklarationen](#) för tuberkulos
- var och vem som ansvarar för provtagning
- vem som skriver remiss till lungröntgen och i förekommande fall remiss till infektionsmottagning
- vem som informerar patienten

Ansvar

Respektive utbildningsenhet eller arbetsgivare ansvarar för att hälsokontrollen genomförs.

Kostnad

Om misstanke om tuberkulos uppstår är all undersökning och provtagning kostnadsfri enligt smittskyddslagen för den enskilde på grund av misstanke om allmänfarlig sjukdom. Besöket kassaregistreras som ”Avgiftsbefrielse enligt Lt-beslut” på hälsocentralen. I anamnesen på röntgenremissen ska texten ”Fritt enligt SmL” framgå.

Bakgrund

I Sverige diagnosticeras varje år ca 500-800 nya fall av aktiv tuberkulos. Tuberkulos orsakas av tuberkelbakterien och förekommer i två former. Vid *aktiv tuberkulos* uppvisar man sjukdomssymptom som hosta och viktnedgång medan den betydligt vanligare formen *latent tuberkulos* inte ger några symptom och inte heller någon smittsamhet.

I hälsokontrollen ingår en [hälsodeklaration](#) som lämnas av samtliga och utifrån denna görs sedan en bedömning om personen tidigare kan ha exponerats för tuberkulos. I nästa steg testas dessa personer med så kallade IGRA-tester (Quantiferon används i Kalmar län). Quantiferontestet ersätter tuberkulintestet (PPD) och ger inte utslag för BCG-vaccination.

Om tidigare quantiferonsvar föreligger

Observera att en del personer redan kan vara bedömda avseende tuberkulos i samband med hälsoundersökning. Dessa individer behöver inte testas på nytt. Personer som genomgått behandling av aktiv eller latent tuberkulos har som regel ett kvarstående positivt quantiferontest och provet kan inte användas för behandlingsuppföljning.

Vid bedömning av individer med tidigare positivt quantiferon är det viktigt att säkerställa att det inte föreligger några aktuella symptom på tuberkulos och förvissa sig om att individen är informerad om att hen ska söka sjukvård vid tillkomst av eventuella symptom.

Personer med symptom som kan tyda på aktiv lungtuberkulos skickas omgående till infektionsläkare utan föregående quantiferontest.

Utredning

- Fyll i [hälsodeklarationen](#).
- **Om det föreligger symptom enligt fråga 1 i hälsodeklarationen ska patienten läkarundersökas snarast. Därefter ska läkaren snabbt kontakta infektionskonsulten** för råd kring fortsatt handläggning (minicall 0746-218 263).
- Vid födelseland utanför Västeuropa/Nordamerika/Australien enligt fråga 4 eller vid jakande svar på fråga 2, 3 eller 5 bör Quantiferontest (QFN) utföras i första hand då tuberkulintest kan ge falskt positiva och svårtolkade svar.
- **Vid positivt QFN** utförs lungröntgen inför bedömning enligt nedan där det framgår vem som ska handläggas på infektionskliniken. Lokal rutin ska finnas för vem som skriver röntgenremiss och vid behov remiss till infektion. I anamnesen på röntgenremissen ska texten ”*Fritt enligt SmL*” framgå.
- **Vid gränsvärdesreaktivitet** (0,20 - 0,99 IU/ml) för QFN bör provet tas om innan bedömning sker. Om det andra testet

- a. är negativt ($< 0,20$ IU/ml) tolkas QFN-testet som negativt och endast information ges.
- b. återigen uppvisar gränsvärdesreaktivitet $> 0,20$ IU/ml betraktas testet som bekräftat svagt positivt varför lungröntgen skall utföras och därefter bedömning enligt nedan.

Bedömning och handläggning innan remittering till infektionskliniken

1. Förekomst av symptom (fråga 1) och/eller tuberkulosmisstänkta förändringar på lungröntgen

Aktiv (och ibland smittsam) tuberkulos kan föreligga. Infektionskonsult kontaktas snarast muntligen av läkare enligt ovan och individen prioriteras för snabb bedömning. Detta oavsett vad QFN visar (invänta inte svaret). I majoriteten av dessa fall finns ingen risk för smittsamhet. Infektionsläkare bedömer när patienten kan påbörja sin tjänst.

2. Inga symptom (fråga 1), positivt QFN, lungröntgen utan anmärkning

Patienten har en *latent tuberkulos* där det inte finns någon risk för smittsamhet och kan påbörja sin tjänst utan föregående infektionsläkarbedömning. Remiss skickas av vederbörande läkare till infektionsmottagningen för ställningstagande till förebyggande behandling mot latent tuberkulos om:

- a. Person under < 35 år
- b. Genomgången förlossning senaste halvåret
- c. Nedsatt immunförsvar, t.ex. hiv, insulinbehandlad diabetes, grav njurfunktionsnedsättning, malign sjukdom
- d. Utsatt för möjlig smitta från person med aktiv tuberkulos inom två år
- e. Kvarstående finnodulära förändringar efter tidigare obehandlad tuberkulos

Övriga patienter med latent tuberkulos behöver inte remitteras till infektion.

Informera alltid patienten muntligt och skriftligt (med hjälp av [smittskyddsbladen](#) som finns på flera språk) om latent tuberkulos oavsett om remiss till infektionskliniken skrivs eller inte. I informationen ingår allmän information om tuberkulos, risker och tidiga symptom samt en uppmaning att söka sjukvård tidigt vid misstanke om tuberkulos.

3. Inga symptom och negativt QFN

Ingen tuberkulos, ingen åtgärd.

Vid osäkerhet eller frågor, kontakta infektionsmottagningen, 0480-44 84 54, eller infektionskonsult (minicall 0746-218 263).

Lisa Labbé Sandelin, smittskyddsläkare

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av
2019-05-27	Byte till Region Kalmar läns logotype. Förtydligande av omfattning. Tillägg om kostnadsfrihet och texten "Fritt enligt SmL" på röntgenremiss. Hänvisning till quantiferonfilm borttagen.	LLS